

slunci, a tak se tam vešel. Pod komorou sklep. Má padací dveře. Okolo přístřešek. Sloužil mnoha a mnoha lidem a nyní chýlí se i jeho život ke konci. Obrázky „kvočny“ nebo „špejchárku“ připomínati budou budoucím skrovné životní možnosti našich předků na vesnici, byť v krajině tak úrodné jako je okolí Kněževsi.

Vítání občánků (snímek z časopisu *Za krásami domova*)

Výňatek z časopisu „Za krásami domova“, ročník V, č. 9 - „Život nové vesnice“. Chodíme tak často kolem něho a ještě jsme se nenaučili dost pozorně si ho všimat, a přece je ho plno všude kolem nás. Zámek, romantická zřícenina, stará lidová stavba – to samo přitáhne naši pozornost, kromě toho se o tom dočtete v průvodcích i najdete vyznačeno na turistických mapách. Údolní přehrada, nová továrna, mohutný most či moderní sídliště – to přece nelze přehlédnout, na tom ulpí naše oči s obdivem a úctou k lidské práci. Mění se však i život vesnice a jejích obyvatel. Vyhlížíte doškové střechy, symbol vesnické idyly – a najdete televizní antény, znamení pokroku. Vypravíte se za posledním stavem, ale ustoupil elektrické pračce, jako ustoupila dřina a bída náročnější životní úrovni i na podhůří. Čtete v průvodci o staré formanské hospodě, nacházíte však živou autobusovou čekárnu, bránu k pohodlnému a rychlému spojení se světem. Jste zvyklí nacházet rozsáhlé hospodářské usedlosti bývalých místních bohatých sedláků na návsi, ale nové zemědělské pevnosti vyrůstají za humny, bílé zdi a červené střechy kravínů, skladišť, garáží, opraven zemědělských strojů, v chmelařském kraji vysokých a rozsáhlých chmelních suširen se vymanily ze sevřeného kruhu kolem husího rybníčku na návsi, stejně jako zemědělec – družstevník opouští zastaralý a přežitý způsob života, vytváří nové hospodářské poměry na vesnici. Symboly rychtářského práva, kdysi budícího úctu i strach před mocí feudálních pánů a jejich výkonných orgánů, odpočívají vedle kronik, starých listin, aby občas pomohly učitelům objasnit dětem dobu, kterou již jen těžko

Za krásami domova

dovedou pochopit. Vždyť děti nové vesnice přicházejí už docela do nového života – a vstupují do něho také úplně jinou cestou. V Kněževsi u Rakovníka, jehož JZD se už 10 let podílí na přeměně života na vesnici, má předseda MNV radostnější úkoly, než starý rychtář, když spolu s občany organizuje nový život v obci. Vítání novorozeňat z rodin místních družstevníků do nového socialistického života jistě patří k funkcím nejradostnějším. Chcete-li se přiblížit vesnici, musíte mít otevřené nejen oči, ale i uši a hlavně srdce. Leccos uvidíte sami hned na první pohled, ale více dovíte se v rozhovorech s lidmi na polích, na návsi, ve vesnické samoobsluze a i v autobusu – a to budou poznatky cennější, protože vás s lidmi sblíží co nejlépe. Text J. Dvořák, snímky Tachezi.

1959

Kronikář Zapisuje opět Josef Hauner. Zapisoval v tuto kroniku již dříve, a to v letech 1927 až 1928 za roky 1918 až 1928. V roce 1927 dohodl se s učitelem Antonínem Patrákem, oba učili na škole v Kněževsi, a doplnili zápisy za léta od roku 1892, neboť od roku 1892 nebylo sem zapisováno. Zápisy ty jsou přirozeně kusé, neboť se doplňují za období dávno již uplynulé. Josef Hauner narodil se 4. března 1887 v Olešné v čp. 13. Otec jeho byl Antonín. Zúčastnil se 1. světové války, již od 26. července 1914. Jako válečný zajatec s ostatními přešel Srbsko a Albánii. Protože napadeni byli tyfem a cholerou, byl zbytek zajatců převezen na ostrov Asinaru, kde strávili několik měsíců. Převezeni byli do Francie, kde pracovali ponejvíce v továrnách – zbrojovkách. Vrátil se jako voják československé armády. V Kněževsi žil od roku 1921 jako učitel národní a později měšťanské školy. Od roku 1946 od března – do března 1952 byl předsedou místního národního výboru. V důchodu byl jako ředitel měšťanské školy od 1. 7. 1953. Měl svůj rodinný dům čp. 268. Jako důchodce byl matrikářem a účetním místního národního výboru.

Počasí Také za rok 1959 zapisují pro kněžveskou budoucí generaci různé pozoruhodné události: Jaro mělo dostatek vláhy a bylo spíše chladné a s přeprškami po zimě průměrně mírné a na sníh dosti chudé. Po mírné zimě bývá nejčastěji jaro studené a teplo přichází s opožděním. Tak to bylo také v roce 1959. V době, kdy kvetly stromy, bývaly studené deště a to střídavě. 2 nebo 3 dny bylo jasněji, pak zase 2-5 dní studené přepršky. Takové bylo celé údobí, kdy odkvétaly stromy. Sice květy se rozvíjely zvolna, ne najednou, s jakousi opatrností, aby konečně rozkvetlé nebyly napadeny zimou a nepohodou, ale přece jen nevlídnému, vlhkému a studenému, nepřátelskému počasí neunikly. Nejprve kvetou třešně, potom hrušky, dále švestky a poslední jabloně. Počasí však bylo trvale, střídavě studené s deštičky a jím postupně postiženy byly všechny druhy stromů a také vinic. Jen tu a tam podařilo se s úspěchem některým odrudám zdárně doby květů přestáti, když

jejich vrcholné odkvétání přišlo na dny bez dešťů a takové, kdy hmyz, včely zejména, mohou poletovat a z květu na květ přelétávat.

Jarní údobí bylo, protože bylo chladné a deštivé, pro vzrůst obilovin, píce, chmele a okopanin velmi vhodné, léto a podzim však zcela nepříznivé až na to, že sklizeň píce a obilí byla bez dešťů a proto se sklízelo dobře a rychle všechno ideálně vysušené. Ovoce narostlo všeobecně, tak i v Kněževsi, velmi málo, ale obilí velmi hodně a první píce také plná sklizeň. Druhá píce vojtěšky a traviny ponejvíce byla slabá, vydala málo. Sklizeň kukuřice na krmení a silážování byla skrovná. To se velmi nepříznivě projevilo na vyživování skotu a vepřového bravu, neboť i okopanin bylo poskrovnou. Chmel však měl dostatek vláhy z jarní doby, proto se jej urodilo mnoho.

Letní období bylo slunné, bez dešťů, trvale jasné. Od května u nás vcelku nepršelo. Jen někdy za bouře přišlo trochu vody v našem okolí, někde bouřkové počasí dalo více vláhy, všeobecně trvalo však únorové, neúprosné sucho trvalého rázu. Teploměr ukazoval takřka pravidelně 28-30 a i 31 stupňů. Ještě v září bývalo 31 stupňů tepla. Teprve ke konci září a v listopadu přišly drobné dešťíky, ale půda byla tak neobyčejně vyprahlá, že to ani nepociťovala. Orání prováděti se mohlo jen traktory a to ne hluboko a další příprava půdy k setbě byla velmi pracná a zdlouhavá. Všeobecně nejevil se zájem o zasévání do tak suché země. Až když ministerstvo zemědělství varovalo před otálením, zaseto se v Kněževsi bezodkladně, ale ozimy se vcelku nezazelenaly. Lupení ze stromů na počátku listopadu opadalo a pak celé kněžveské okolí zůstalo bez sebemenší zeleně, neboť pole osetá pící, louky, stráně byly zcela vysušené. Smutný byl pohled po krajině. Zimní a jarní vydatná vlaha dobře se osvědčila, v půdě dobře vyhnojené a vyorané kupř. na bramborech a chmeli. Takováto půda, byť bylo třeba velké sucho v létě a na podzim, podržela si jarní vláhu a dala větší úrodu.

Vždyt průměrná sklizeň pšenice na 1 ha byla 36,5 q, ječmene 39 q, žita 28 q, ovsa 32 q, směsky 33 q. Zajímavé, že během léta jen jednou více pršelo za prudké větrné smrště a neobyčejně prudkého a vydatného lijavce. Trvalo to však jen 10-15 minut a bylo po dešti. Ale během této krátké chvíle padlo značné množství chmelných konstrukcí.

V roce 1959 a už v roce 1958 započato bylo s opravou budov a úpravou veřejných prostranství. Také větší péče byla věnována i čistotě a pořádku dvorů družstevních i soukromých. Přistavovaly se k některým domům světnice, verandy, vodovody a koupelny. Světnice u domku čp. 328, 143 a 215 i 308. Verandy při čp. 269, 247, 308, 330, 215. Televizorů je v Kněževsi již (neuvedeno).

Jaro

Léto a podzim

Sklizeň

Vzhled obce